

столів з метою обговорення проблеми домашнього насилля та практики правозастосування; ініціювання публікацій юридичного змісту.

Взагалі, гласність має велику роль при здійсненні заходів переконання. Максимальна інформованість громади про стан боротьби зі злочинністю в умовах проведення сучасних реформ у правовій державі має визначальне значення для роботи поліції із запобігання та протидії домашньому насильству. Гласність виховує у людей відчуття причетності до здійснення охорони публічного порядку, а також сприяє підвищенню відповідальності поліцейських, викоріненню порушень законності у роботі поліції та зміцненню її авторитету. Популярними формами та способами прояву гласності є: систематичні зустрічі (брифінги, прес-конференції) керівників підрозділів поліції, ДОП та ПОГ із представниками медіа, громадських організацій задля здійснення інформування про стан оперативної обстановки, позитивні наслідки запобігання та протидії домашньому насиллю; висвітлення у медіа й соцмережах статистичних даних щодо стану домашнього насильства та результатів його попередження; звітування ДОП та ПОГ перед громадою тощо [1, с. 425].

Список використаних джерел

1. Сукмановська Л.М., Репан М.І. Дослідження форм та методів поліцейської діяльності у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Діяльність поліції в Україні та країнах Європи: сучасні стандарти та варіанти уніфікації. Колективна монографія. Рига, Латвія: “Baltija Publishing”, 2021. 590 с. С. 413-437.
2. Комзюк А.Т. Адміністративний примус в правоохоронній діяльності в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Х., 2002. 409 с.
3. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громади: Наказ МВС України від 28.07.2017 № 650. База даних «Законодавство України»/ВР України. URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17>.
4. Токарська А.С. До постановки проблеми подолання конфліктогенної комунікації у правоохоронній практиці. Право і безпека. 2005. № 4. С. 204-207.

Суковач Алла Леонідівна, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» інституту заочного та дистанційного навчання НАВС

ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПРОБЛЕМА ПРАВА ТА ПСИХОЛОГІЇ

Гендерно зумовлене домашнє насильство є складним соціально-правовим і психологічним феноменом, що має системний характер та зумовлює суттєві негативні наслідки як для постраждалих осіб, так і для суспільства загалом. Актуальність дослідження проблеми обумовлена її поширеністю, латентністю та

тісним взаємозв'язком із гендерною нерівністю, соціальними стереотипами й порушенням прав людини.

З позицій права домашнє насильство розглядається як протиправна поведінка, що посягає на життя, здоров'я, гідність та свободу особи. Водночас психологічний підхід дозволяє виявити механізми формування насильницької поведінки, її циклічність та залежність постраждалої особи від кривдника. Така міждисциплінарність є необхідною умовою ефективної протидії цьому явищу. Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», виділяють чотири основні форми домашнього насильства: фізичне, психологічне, економічне та сексуальне. У практиці вони рідко існують ізольовано, а здебільшого поєднуються, формуючи систему контролю й підпорядкування постраждалої особи. Особливу небезпеку становить психологічне насильство, яке, не залишаючи видимих тілесних ушкоджень, призводить до тривалих психотравмуючих наслідків.

Ключовою причиною гендерно зумовленого домашнього насильства є історично сформована нерівність влади між чоловіками та жінками. Соціальні стереотипи, зокрема уявлення про домінуючу роль чоловіка, «нормальність» жіночої терплячості, культ агресивної маскуліності та віктимблеймінг, сприяють легітимації насильства та зниженню рівня звернення постраждалих по допомогу.

Суттєвими чинниками, що ускладнюють подолання домашнього насильства, є соціальна ізоляція постраждалих, економічна залежність, відсутність альтернативного житла, наявність малолітніх дітей, а також толерантне ставлення суспільства до проявів насильства у приватній сфері.

Законодавство України передбачає низку спеціальних правових механізмів реагування на випадки домашнього насильства, зокрема терміновий заборонний припис, обмежувальний припис, кримінальну відповідальність за систематичне вчинення насильства (ст. 126-1 КК України), а також застосування програм для кривдників. Водночас ефективність зазначених заходів значною мірою залежить від їх поєднання з психологічною допомогою постраждалим та корекційною роботою з кривдниками.

Отже, протидія гендерно зумовленому домашньому насильству потребує комплексного підходу, що поєднує правові, психологічні та соціальні інструменти, а також формування в суспільстві культури нульової толерантності до будь-яких проявів насильства.

Ключові слова: гендерно зумовлене насильство, домашнє насильство, психологічне насильство, права людини, механізми захисту.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII.
2. Кримінальний кодекс України : ст. 126-1.
3. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція).
4. Волинець Л. С. Домашнє насильство: правові та психологічні аспекти протидії // Юридична психологія. — 2021. — № 2.

5. Кочемировська О. О. Гендерні стереотипи як чинник насильства в сім'ї // Соціальна психологія. — 2020. — № 1.

Ткаченко Діана Юріївна, студентка 2 курсу навчально-наукового інституту права та психології НАВС

Науковий керівник: Бобко В.Г., доцент кафедри цивільно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ, ОБМЕЖУВАЛЬНІ ТА ЗАХИСНІ ПРИПИСИ, СІМЕЙНІ СПОРИ У КОНТЕКСТІ НАСИЛЬСТВА

Гендерно зумовлене насильство є однією з найгостріших соціальних проблем сучасного суспільства, яка зачіпає права та безпеку жінок, дітей і вразливих груп населення. Воно може проявлятися у фізичній, психологічній, економічній або сексуальній формах, включаючи експлуатацію неповнолітніх, домашнє насильство та психологічний тиск. Наслідки такого насильства мають довгостроковий характер: психологічні травми, обмеження розвитку особистості, соціальна ізоляція та складності адаптації в суспільстві. Для захисту постраждалих необхідна комплексна система заходів, яка поєднує цивільно-правові, сімейно-правові, соціальні та психологічні механізми, а також враховує міжнародні стандарти та практику інших держав.

Міжнародне право визначає базові принципи захисту дітей та постраждалих від гендерно зумовленого насильства. Конвенція ООН про права дитини (1989 р.) гарантує кожній дитині право на життя, розвиток, захист від насильства, експлуатації та дискримінації. Вона передбачає обов'язок держав створювати безпечне середовище для розвитку дитини, забезпечувати соціальний захист та психологічну підтримку у випадках кризи або насильства.

Стамбульська конвенція Ради Європи (2011 р.) визначає обов'язкові заходи держав щодо запобігання насильству, захисту жертв та покарання кривдників. Вона передбачає запровадження обмежувальних приписів, системи реагування поліції та соціальних служб, а також надання допомоги потерпілим.

Європейська соціальна хартія (ревізована, 1996 р.) окремо підкреслює обов'язок держав щодо захисту дітей, які перебувають у складних життєвих умовах, надаючи державам рекомендації щодо соціальної підтримки та превентивних заходів. Гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами дозволяє підвищити ефективність захисту постраждалих та запобігти повторним випадкам насильства [1].

Конституція України закріплює право кожної дитини на безпечне життя, виховання в сім'ї та державний захист від насильства. Вона визначає обов'язок держави створювати умови для фізичного, психічного та соціального розвитку дітей, включаючи підтримку сімей та соціальні програми для вразливих груп. Ці положення є фундаментом для реалізації спеціальних законів, що забезпечують безпеку дітей у сімейному та соціальному середовищі.